

De skjulte talenter

Musik er en motor for børns udvikling, men mange børn opdager aldrig, at de har musikalske evner

Af journalist Annette Kruhøffer, ank@b-l.dk

Vandværket i Ålborg havde i 2004 sat sin gamle motor i stand. Nu skulle den indvies på Vandteknisk Museum, og mens teknikerne arbejdede hårdt på at starte den genstridige maskine, fik gæsterne et glas vin og en snack. Da de første rytmiske dunk som fra en gammel fiskekutter omsider fyldte lokalet, begyndte de medbragte børn at danse – helt spontant.

Børn er fulde af musik, men de har ikke så mange muligheder for at udvikle deres medfødte evner i Danmark. Musikskolerne optager i gennemsnit kun 6,3 procent af børn og unge, og i København er tallet helt nede på en procent. Der mangler pladser, og der er ofte lang vej til musikskolen. Derfor bliver det ofte kun de børn, der har forældre med en særlig musikalsk interesse, der får tilbuddet om undervisning i et instrument.

Men det er en fejl, mener orkesterleder Ulf Nordlund. Han har været med til at starte ni skoleorkestre op igennem sin karriere ved at screene skoleklasser og tilbyde de musikalske børn at prøve et instrument. Og han har set, hvordan eleverne blomstrer, når de får lov at spille.

”Alle børn har glæde af musik, men der går mange børn rundt med et særligt talent, der aldrig bliver opdaget, fordi vi ikke kigger efter det. Det er kun, hvis forældrene selv tager initiativ til det, at disse børn får udviklet deres potentiale,” konstaterer han.

”Det skal være skægt”

Det er en skam – ikke alene for det danske musikliv, der ikke får glæde af de mange uopdagede talenter, men også for børnene selv. Det bekræfter musikchefen ved Det Kongelige Teater, Michael Schönwandt. Hver gang orkestret slår en ledig stilling op, strømmer det ind med ansøgninger fra hele verden, og de danske musikere udfordres af dygtige udlændinge.

Mange talentfulde børn mister imidlertid det musikalske drive, når de så småt begynder at komme i puberteten. Kammeraternes selskab trækker i de små musikere, og hvis de musikalske tilbud ikke hænger sammen, falder mange børn fra.

”De skal have muligheder for at dyrke musikken sammen med andre børn og unge, så det bliver skægt, og der er vi ikke så gode i Danmark,” siger han.

For Michael Schönwandt er det dog vigtigt at musikken ikke kun bliver et tilbud til en lille elite. Alle børn har glæde af at lytte og spille musik.

”Gennem musikken kommer vi ned i nogle meget dybere lag, end vi ellers kan nå. Musikken øger simpelt hen hjernens kapacitet hos alle børn,” fastslår han.

Det synger med inde i hovedet

Alle undersøgelser synes at bekræfte, at musikken også udvikler de dele af hjernen, der benyttes til matematik, sprog og andre fag. Og børn med en diagnose som for eksempel Aspergers syndrom viser sig tit at være en særlig ressource i et orkester, fordi disse børn ofte har et særlig godt øre for musik.

”Vi har børn i orkestret på Østerbro, som var opgivet af skolen. De står dybt koncentrerede inde på deres værelse og øver sig på en klarinet el. et valdhorn i en time eller mere. Og så oplever de pludselig til deres

overraskelse noget, der synger med inde i hovedet på dem. De er gode til musik, og det virker meget stærkt på dem,” fortæller Ulf Nordlund.

Denne erfaring kan David og Camilla Engelby skrive under på. Deres søn, Casper, blev sammen med alle sine klassekammerater screenet, og til forældrenes overraskelse viste det sig, at han var et blæsertalent. Han fik en cornet i hånden og blev optaget i orkesteret.

”Det har gavnet ham. Han har haft op- og nedture, men musikken giver ham en ramme for det sociale liv, og han kan bruge det, han lærer, i klassen,” fastslår David Engelby.

Case 1

Et musikalsk talent

Casper ville ikke være meldt til musik, hvis hans mor og far ikke havde fået tilbudt at få ham til en test – og så havde han måske aldrig oplevet sejren ved at mestre en cornet

Af Annette Kruhøffer

David og Camilla Engelby er forældre til Casper, der går i 3. klasse på Sankt Joseph skolen. Han har nu spillet med i orkestret i snart to år, og det har været en helt igennem positiv oplevelse for familien.

”Hverken Camilla eller jeg spiller et instrument, så vi havde faktisk slet ikke overvejet, om det ville være noget for Casper,” fortæller David Engelby.

Da familien fik tilbud om at lade David gennemgå en test, syntes de, at det kunne være meget sjovt at prøve. Begge forældre var til stede under testen, og de kunne ikke selv vurdere undervejs, om Casper klarede sig godt eller skidt. Men da han fik en cornet i hånden, og Ulf Nordlund havde hørt ham prøve at spille på den, fik forældrene at vide, at der var stor sandsynlighed for, at Casper kunne lære at spille.

”Der var nok ikke sket noget, hvis ikke vi havde fået tilbudt testen. Vi var simpelt hen ikke tunet ind på det,” siger David Engelby med en lille undskyldende latter.

Gavner også den almindelige undervisning

Da Casper først kom i gang med sin undervisning, viste han sig at have et musikalsk talent. Han havde fået stillet diagnosen Aspergers Syndrom, og forældrene opdagede til deres forbløffelse, da de søgte viden om diagnosen, at mange mennesker med små autistiske handicaps har haft særlige evner for musik.

Casper lærte sig da også hurtigt noder, så han nu spiller fra bladet, som det hedder, når man læser musikken direkte, mens man spiller den.

For forældrene har det også været en glæde at se, hvordan Casper trives i orkestret. Der er nemlig ganske faste rammer for, hvordan man opfører sig, når 50 børn skal spille hver sit blæseinstrument samtidig, uden at dirigenten får blæst ørerne af.

”Børn med Aspergers syndrom har brug for faste rammer, når de er sammen med andre børn, og det er der i orkestret. Han har lært disciplin – at spille sammen med andre – og det kan han også bruge i klassen,” forklarer David Engelby.

”Og så lærer han at have et ansvar”

Casper har haft både op- og nedture, mens han har været med i orkestret. I en periode var han svær at have med sammen med de andre børn, fordi han

fylgte så meget på grund af sin egen uro. I den periode kom musiklærerne hjem til ham og gav ham undervisning derhjemme.

"Det har været helt fantastisk at opleve den fleksibilitet," fastslår David Engelby.

Selvom det koster 400 kroner om måneden at deltage i orkestret, har det ikke fået Caspers forældre til at ryste på hånden.

"Hvis man sammenligner med, hvad det koster at holde børn med udstyr til en sportsgren, så er det nærmest rørende billigt," udbryder David Engelby.

Selvom man skal betale for undervisningen, er instrumentet nemlig til låns. Det koster ikke noget, og man skal bare passe godt på det.

"Og så lærer Casper også at have et ansvar og passe på en ting, han har fået betroet," siger David Engelby.

Case 2

En vej ind i fællesskabet

Når man kan gå til spil med veninden, bliver det meget sjovere

Af Annette Kruhøffer

"Det er en stor fordel, at Helene kan være med i et orkester på sin egen skole. Hun er slet ikke gammel nok til selv at køre ud til Den Brune Kødby," siger Susan Jeppesen.

Helenes mor rører ved et problem, som andre forældre også er bekymrede over. Børnene skal rejse langt gennem byen efter skoletid for at følge

musikundervisningen. Velstående og hjemmegående forældre kan følge deres børn, men de fleste børn skal selv finde vej med bus eller cykel. I København foregår en stor del af undervisningen for eksempel på Vesterbro.

”Vi vil slet ikke tillade, at Helene skal krydse kvarteret omkring Hovedbanegården og Istedgade på egen hånd,” fastslår Susan Jeppesen

Men også på et andet område har det vist sig at være en fordel for Helene ved, at orkestret er en del af skolens liv. Lige da hun fik tilbuddet om at komme med i orkestret, var hendes forældre en anelse betænkelige. Helene havde netop skiftet skole, og det var vigtigt for forældrene, at hun havde tid til at komme godt ind i det nye miljø.

”Det var faktisk en fordel for hende at starte i orkestret, for der var flere fra klassen, som også gik der. Det var en god måde at komme hurtigt ind i et fællesskab på,” fastslår Susan Jeppesen.

Prisen for at være med i orkestret er 400 kroner om måneden. Det dækker både sammenspillet i orkestret samt undervisning i 20 minutter om ugen.

”Penge er bestemt ikke ligegyldige i vores økonomi, men de er givet godt ud. Desuden kommer der ikke flere udgifter til for eksempel køb af instrumenter, så det er ikke dyrere end mange sportsgrene,” understreger Susan Jeppesen.

Mens idrætten har sit helt eget menupunkt på listen over kulturområder på kulturministeriets hjemmeside, er musik blot ét af de syv underpunkter under ”Kunstarterne”.